

2. Kong Christian X.s besøg i synagogen i København

(uddrag fra Markus Melchior: *Levet og oplevet*. H. Hirschsprungs Forlag 1965)¹

I 1932 er den danske jødiske menighed i gang med at forberede festlighederne i anledning af synagogens 100 års jubilæum, der skulle fejres i april 1933. Man havde besluttet at invitere kong Christian X. - det ville være første gang i de danske jøders historie, at en konge skulle være med ved en gudstjeneste i synagogen. Forhenværende overrabbiner Markus Melchior fortæller i sine erindringer følgende:

“Så oprandt hin 30.januar 1933, på hvilken dag Adolf Hitler blev rigskansler. Øjeblikkeligt rykkede de tyske jøder frem i den triste aktualitets rampelys. Hr. Hitler lagde aldeles ikke skjul på, at hans had og udryddelsesvilje gjaldt alle jøder. Tyskland, der i nogle år havde forsøgt sig med at være en retsstat, var med ét blevet en voldsagt, og den deraf flydende problematik for Tysklands mindre nabostater lå klart for dagen”

(Markus Melchior fortæller, at der findes to versioner af, hvad der nu skete, men fra Troessamfundets formand, højesteretssagfører C.B. Henriques, har han fået den præcise historie)

Betænkelighederne ved, at kongen skulle besøge synagogen, efter at de politiske forhold havde forandret sig så alvorligt, var ikke opstået ved hoffet, men i den jødiske menigheds repræsentantskab. C.B. Henriques havde i hvert fald for sin egen person skønnet, at kongen, det give tilsagn til trods, burde stå frit med hensyn til, om han nu mente at kunne holde sit løfte eller ej. C.B. havde derfor søgt foretræde hos kongen og havde sagt, at man i den jødiske menighed ville have fuld forståelse for det, dersom Majestæten skulle skønne det betimeligere² ikke at deltage i gudstjenesten i synagogen.

Og her følger så, med garanti for korrekt gengivelse, det svar, kong Christian X. gav C.B. Henriques. Kongen sagde jævnt og bramfrit: “Er De rigtig klog mand ? Nu kommer jeg først ret.”

¹ Markus Melchior var overrabbiner ved synagogen i København fra 1947- 1969

² betimeligere” betyder her klogere eller mere fornuftigt, når man tænkte på tiderne - altså Hitlers magtovertagelse

- - -

“Om den jubilæumsgudstjeneste, hvormed man så i april havde fejret synagogens 100-årsdag, gjaldt det for øvrigt, at den havde fået et meget værdigt forløb. Den unge kantor Leo Grabowski havde sunget så dejligt, at kong Christian havde erklæret helst at ville have ham “med til Kongens Nytorv”³ med det samme, og overrabbiner Friedigers⁴ prædiken havde været hans livs bedste. Kongen havde været bevæget over at konstatere, at velsignelsen lyses med det samme ord i synagogen som i kirken. Man tør håbe, at han har fået klar besked om, hvor kirken har den fra.”⁵

³ Altså til Det kongelige Teater som sanger

⁴ Max Friediger var overrabbiner ved menigheden i København fra 1920 til sin død i 1947

⁵ En dansk gudstjeneste i folkekirken slutter med Den aronitiske velsignelse fra 4. Mosebog kapitel 6, vers 24-26: “Herren Velsigne dig og bevare dig, Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig, Herren løfte sit ansigt mod dig og give dig fred.” - men velsignelsen er jo netop fra Det gamle Testamente og bruges selvfølgelig også i jødedommen.